

Historia modelarstwa raketowego w Polsce

Modelarstwo raketowe zapoczątkowane było zawodami zorganizowanymi przez sekcję Modelarską Aeroklubu Krakowskiego, kierowaną przez Ireneusza Pudełko.

Pomysł zrodził się w banalny sposób przy kawie. Członek naszej sekcji modelarskiej Andrzej Mroczek wyjechał do Warszawy aby studiować na Politechnice. Zatrudnił się jako fotoreporter w gazecie „Słowo Powszechne”. Tam prowadził rubrykę pod tytułem „SŁÓWKO” i prowadził porady praktyczne dla najmłodszych czytelników z dziedziny majsterkowania między innymi porady modelarskie jako że był modelarzem i ten temat był Mu bliski.

Pewnego razu przyjechał do rodzinnego Krakowa. Zawsze odwiedzał kolegów w modelarni, aby pooddychać zapachem kleju i pogadać z kolegami co nowego robią, jakie modele, sam wykonał makietę szybowca „Komar” i wraz z autorem który miał model „RWD 17” i Franciszkiem Glasowiczem, który wykonał szybowca szkolnego „CW 5”. Razem wystartowaliśmy na pierwszych Ogólnopolskich Zawodach Modeli Redukcyjno Latających 2-4.X.1953 w Szczecinie.

Pewnego razu usiedliśmy przy kawie i w rozmowie towarzyskiej padła propozycja organizowania zawodów modelarskich pod patronatem redakcji dziennika Słowo Powszechne kolega Andrzej Mroczek miał zaproponować Redakcji o objęcie patronatu i ufundowania Pucharu i w miarę możliwości nagrody. Pozostało wymyślić w jakiej kategorii modelarstwa lotniczego. Po długiej dyskusji padło może by rakiety, zainspirowani lotem w kosmos J. Gagarina. Pozostał problem napędu modeli rakiet. Skąd wziąć silniki? A następnym problem był pomiar wysokości lotu modelu rakiety. Jak i czym mierzyć? Po kilku spotkaniach ustaliliśmy, że organizujemy zawody jakich dotąd w Europie nie było. Za Patrona przyjęliśmy Kazimierza Siemienowicza – pioniera i teoretyka techniki raketowej. Ustaliliśmy że zawody odbędą się w dniu **8 kwietnia 1962** roku pod nazwą „**Memoriał Kazimierza Siemienowicza**”. Rozpoczęły się szerokie przygotowania organizacyjne do zawodów. Zaprojektowano i wykonano odznakę okolicznościową pierwszych zawodów którą otrzymał każdy uczestnik.

Następnie rozpoczęliśmy opisywać w jaki sposób zrobić silnik raketowy na paliwo stałe i jak zbudować raketę, pisaliśmy artykuły do Modelarza, Skrzydlatej Polski i do Słowa Powszechnego gdzie Andrzej Mroczek miał kącik dla dzieci i młodzieży. Do propagowania pionierskich zawodów raketowych włączyły się takie sławy modelarskie w tamtym okresie jak K. Strycharski, Z. Matlak, A. Mroczek i Ja. Prowadziliśmy instruktorów w jaki sposób zrobić silnik raketowy i proch czarny. Następnie z czego wykonać silnik, wykorzystano do tego łuski po zużytych nabojach z dubeltówki myśliwskiej, dyszą wylotową silnika był otwór po usunięciu spłonki. Od tego czasu silniki raketowe są produkowane na bazie prochu czarnego, tylko że nie chałupniczo lecz fabrycznie.

Mnie pozostało napisanie regulaminu zawodów oraz techniczne wykonanie przyrządów do pomiaru wysokości lotów rakiet. Do tego przyszedł z pomocą Ośrodek Doświadczalny Techniki Raketowej Aeroklubu Krakowskiego prowadzony przez śp. M. Markowskiego. Po kilku naradach i projektach czym i w jaki sposób mierzyć, pomiar teodolitami odpadał z powodu szybkości lecącej rakiety, doszliśmy do wniosku że najlepszy pomiar będzie przez wykonaną ramkę z siatką wyznaczającą kąty. Te prymitywne przyrządy zamocowane zostały na stołach. Praktycznie do tej pory nie wymyślono lepszych pomiarów. Te siatki rozmieszczone w czterech punktach promieniście od miejsca startu 150 metrów. Metoda ta jest praktykowana do dnia dzisiejszego, tylko celowniki katowe są trochę lepsze ale zasada ta sama. W ostatnim roku instalowane są w modelach miniaturowe elektroniczne wskaźniki wysokości co pozwala na dokładny pomiar wysokości. Regulamin był prosty, pojemność wielkość silnika określono na 15 cm³, liczyła się najlepsza wysokość osiągnięta przez model rakiety w jednym z dwóch lotów. Oprócz pomiaru wysokości odbył się konkurs na najlepsze opracowanie bezpiecznego powrotu rakiety na spadochronie, ten konkurs wygrał J.Kuszilek z Krakowa mimo, że jego rakieta osiągnęła wysokość 359 m.

Na starcie pierwszych zawodów stanęło 120-tu zawodników z całego kraju. A zawody odbyły się na lotnisku Aeroklubu Krakowskiego w Pobiedniku Wielkim, zawodnicy zaliczyli 61 startów w pierwszej kolejce a 56 w drugiej.

Wyniki :

1. Zbigniew Hałatienko	544	Aeroklub Warszawski
2. Jerzy Firek	503	Aeroklub Krakowski
3. Bronisław Malczyk	497	” ”
4. Bogusław Wróbel	487	” ”
5. Lubomir Kercel	485	” ”

Zwycięzca zawodów otrzymał Puchar przechodni im. K. Siemionowicza oraz nagrodę rzeczową, a jak na owe czasy bardzo cenną - **motorower!**

W 1963 roku powstał Doświadczalny Ośrodek Rakietowy przy sekcji modelarskiej Aeroklubu Krakowskiego pod kierownictwem Ireneusza Pudełko. Zadaniem ośrodka było propagowanie modelarstwa raketowego w Aeroklubach Regionalnych. Ośrodek zajmował się wydawaniem biuletynów o modelach raketowych, planów modeli rakiet i opisów budowy. DOR zorganizował w 1963 r. drugie Zawody Rakiet z udziałem Czechosłowacji, a w 1964 r. trzecie Ogólnopolskie Zawody Rakiet Amatorskich, w których zespołowe miejsce zajęli modelarze Aeroklubu Krakowskiego. IV Zawody Rakiet Amatorskich odbyły się w 1965 w Krakowie, a w 1966 r. były V-te Ogólnopolskie Zawody Rakiet Amatorskich w których zwycięzcą został Zbigniew Matlak - AK.

Następne lata przyniosły dalszy rozwój modelarstwa do, którego przyczyniły się takie Ośrodki modelarskie jak „Zefirek” w Muszynie pod kierownictwem Juliusza Jarończyka, w Grudziądzu, Toruniu pod instruktorem Henrykiem Mellerem, w Zielonej Górze pod instruktorem Zygmuntem Janeckim, w Libiążu ze Zbigniewem Matlakiem i wiele innych.

Ruch modelarstwa raketowego rozwijał się spontanicznie i jako nowość było priorytetem w modelarstwie lotniczym. Regulaminy uległy modyfikacji. Wprowadzono podział rakiet ze spadochronem i taśmą jak również raketoplany i modele makiet. Następnie podzielono silniki na klasy pod względem mocy w Ns.

Rozpoczęła się rywalizacja międzynarodowa, na początku organizowano zawody między krajami socjalistycznymi, aby następnie po dziesięciu latach zorganizować Mistrzostwa Świata w Vršacu (Jugosławia) w dniach 22-25 września 1972 roku. W mistrzostwach wzięła udział reprezentacja Polski w składzie: kierownik ekipy – Ireneusz Pudełko, zawodnicy: Juliusz Jarończyk z Aer. Podhalańskiego, Zygmunt Janecki z Aer. Ziemi Lubuskiej i Jerzy Witkowski z Aer. Pomorskiego. Łącznie w zawodach wzięło udział czterdziestu trzech modelarzy z dziewięciu państw: Bułgarii, Czechosłowacji, Egiptu, Jugosławii, Kanady, Polski, Rumuni, Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii.

Modelarstwo raketowe stało się bardzo popularne w Polsce jak również w świecie. Oprócz Mistrzostw Świata, organizowane są Mistrzostwa Europy. Aktywność Polski w propagowaniu modelarstwa raketowego. Polska została organizatorem V-tych Mistrzostw Świata, a organizację powierzono Aeroklubowi Podhalańskiemu. Mistrzostwa odbyły się w dniach 6-11.IX.1983 roku. W zawodach tych nasi reprezentanci zdobywali tytuły mistrzowskie. Również bardzo popularne stały się Puchary Świata. Nasi zawodnicy odnoszą duże sukcesy zdobywając tytuły mistrzowskie w Mistrzostwach Świata, Europy, oraz Pucharze Świata.

Ireneusz Pudełko
Zasłużony Mistrz Sportu